

A szarvassá változott fiak

Divatos kifejezéssel élve: a *Győri Balett és a Néphádsereg Művészegyüttes* tánckarának tökéletes *koprodukciója* az új táncmű, amely a nyári, szegedi ősbemutató után a november 8-i „második” premierrel a Győri Kisfaludy Színház repertoárdarabjává vált. A színház színpadára pedig ezzel bevonult, sőt, berobbant a néptánc; olyan lehetőségeket és olyan jogokat is érvényesítve, amelyek felismerésére a *Kömüves Kelemen*, a *Magyar Elektra* és az *István, a király* óta érik már az idő.

A *szarvassá változott fiak*: *Novák Ferenc* és *Markó Iván* kéttételes táncballadája ugyanis — a néptáncnak a színházzal való találkozásai után — a néptánc s a modern balett egymásra találásának és harmonikus együttélésének demonstrációja.

A közismert román kolin-da, amely Bartóktól Kovács Margitig, Juhász Ferenc-től Szántó Piroskáig már annyi művészt megihletett, miért is ne születhetne újjá a táncszínpadon? Sőt! Miért is ne lehetne újrafogalmazni, továbbgondolni, korunk problematikájára fordítani a szarvasfiak történetét? *Novák Ferenc*től eredt a kétszeresen is frappáns ötlet: a színpadi néptánc nyelvén önteni koreografikus formába az elszakadás drámáját,

majd az erdő helyett a „kőerdőbe”: a városba küldeni az ifjakat. A nagyvárosba, amelynek megjelenítése viszont már a modern balett feladata legyen; annak is avatott képviselője: *Markó Iván* s a *Győri Balett*é.

A bemutató nemcsak azt igazolta, hogy *Novák* elképzelése egyenesen telitalálat, hanem azt is, hogy e két, funkcionálisan oly különböző táncágazat milyen jól megfér egymással egy előadásban, egy színpadon, ha a tartalom így kívánja. Az I. rész impozáns néptáncblokkjában (*Rossa László* pontosan dramatisztizált zenéjére) az anya (*Gerdesits Irén*) s a vele „szövetséges” legkisebb fiú (*Gantner István*) azon mesterkednek, hogy a három fiúttestvért otthontartsák. A templomi körmenet, majd a bál széki táncrendje s a lendületes mezőségi csárdás mind-mind kényszerítő erővel hat az ifjakra, akik azonban még menyasszonyaik karjaiban sem feledkeznek meg küldetésükről. Hasztalan menekül az anya a valóság elől a hármasskűvő víziójába; a komor, baljós légkörűnek álmodott lakodalmass után a féktelen iramú botos tánc, az ünnepélyes gyertyás tánc s végül a széki négyes is hiábavaló. Bár valamennyi szertartás a faluközösségbe tartozás érzetét hivatott erősíteni, a három fiú mégiscsak kilép „a

titkok kapuján”, és átlép egy számukra idegen világba.

Markó Iván „fejezetében” — a paraszti lét rítusai után — a város rítusai követik egymást. A város olyan sztereotípiái, mint a nagyüzemi futószalag-termelés, az arctalan munkatársak sokasága, az elidegenedettség, az időhajszolása, a motorizáció emberellenessége. Olyan sztereotípiák, mint a hazug, pénzéhes, „városi” szerelem okozta csalódás; rátalálás az ifjúmunkások értékes közösségére, belebukás a demagógia s a hamis ideológiák elleni küzdelembe; lázadás, sortűz, halál vagy elmagányosodás...

Markó ezúttal nem vár szol. *Városa* (*Szabados György* kemény rockritmusaira, dzsesszhangkulisszájára) beteg, romlott és embertelen. A kórkép egyértelmű, és *Markó* nem keres gyógyírt: a harmadik fiú idegileg, a második fizikailag, az elsőszülött pedig lelkileg nem bírja tovább (noha ő volt a testvércecsabító legbátrabb!): halott szarvastestvérei után hal. Halálát azonban inkább csak a juhászi sorok: „...csak meghalni megyek édesanyám: kiteríthetsz majd a szülői házban...”, mintsem a koreográfia indokolja. S bár tudjuk: a csillagsorsú „szarvasfiakra” gyakran várt (és vár) a magányba taszító, önémentső, remény-

vesztett élet, mégis fájlaljuk, hogy a darab pesszimiztikus kicsengése a nagyvárosi létet a maga teljességében marasztalta el.

Annál is inkább, mivel az előadók felkészültsége a részletezőbb motivációra is alkalmat adhatott volna. Az adott feladatokban mindenestre valamennyi szereplő tetszett. A három parasztiút táncoló *Szögi Csaba*, *Román Sándor* és *Szilvási Károly* által teremtett karakterekhez jól illettek a menyasszonyok: a tartózkodóan szelíd (*Kubinyi Erzsébet*), a büszke-boldog (*Bognár Livia*) s a játékos-szertelen (*Jászberényi Éva*).

Az ifjak egyéniségének viszont épp a II. részben kellett volna kibontakoznia. Am a koreográfia nyújtotta feladat s az előadói teljesítmény a hasonmások közül csak a középsőnél (*Kiss János*) találkozott maradéktalanul. Az ő pokoljárását a Lánnal (*Ladányi Andrea*) való kapcsolat (egy bravúros-szenvedélyes kettősben) s a közélet kudarcjai egyaránt elmélyítették. *Zádorvölgyi László* (a Harmadszülött) szólójából a kellő motivikai-színészi fokozás hiányzott; a plasztikus mozgású *Demcsák Ottó* (az Elsőszülött) szuggesztivitása pedig nem volt elegendő ahhoz, hogy végzete szükség-szerű legyen.

Kaán Zsuzsa